

Nr 76.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1921 kl. 12 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning till postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1921 avlåtna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov i avseende å femte huvudtiteln har Kungl. Maj:t (punkterna 8, 9, 44 och 45) föreslagit riksdagen att i avvaktan på proposition i ämnet på extra stat för år 1922 beräkna

såsom ersättning till postverket för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riks försäkringsanstalten ett förslagsanslag, högst, 11,700 kronor;

såsom ersättning till postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar m. m. för riks försäkringsanstalten ett förslagsanslag, högst, 39,300 kronor;

såsom ersättning till postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m. ett förslagsanslag, högst, 60,500 kronor; samt

såsom ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m. ett förslagsanslag av 180,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 263, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, i stället för de under ovanberörda punkter av statsverkspropositionen beräknade anslag, anvisa på extra stat för år 1922 dels för ersättning till postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m. ett förslagsanslag å 143,500 kronor, dels ock för ersättning till postsparbanken för dess bestyr med den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen ett förslagsanslag å 300 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Beträffande de nu gällande bestämmelserna angående ersättning till postverket och postsparbanken för deras bestyr med utbetalningar för riks försäkringsanstalten och pensionsstyrelsen samt med uppbörd för förstberörda ämbetsverk vill utskottet lämna följande från statsrådsprotokollet hämtade redogörelse.

Genom brev den 31 oktober 1902 har Kungl. Maj:t förklarat, att dels uppbörd av de utav riks försäkringsanstalten bestämda försäkringsavgifter och belopp, som skulle erläggas för förvärvande av livränta enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, dels utbetalning av de utav riks försäkringsanstalten beslutade livräntor och andra skadeersättningar enligt samma lag, dels ock förvaltningen av de på grund av nämnda lag inflytande försäkringsmedel skulle åligga postsparbanken.

Den 2 oktober 1908 har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall. Uppbörd av avgifter samt utbetalning av ersättning för fiskarförsäkringen sker genom postsparbanken.

Vidare har Kungl. Maj:t den 18 juni 1909 utfärdat dels en förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, dels ock en förordning om tillämpning av förenämnda förordning. Ersättningsbelopp, som utgå enligt förstnämnda förordning, förskjutas och utbetalas av postsparbanken.

Den 14 juni 1917 har Kungl. Maj:t utfärdat förordning angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riks försäkringsanstalten jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Genom denna förordning har stadgats, att uppbörden av dylika avgifter i regel skall ske i samband med den allmänna kronouppbörden och genom postsparbanken endast i vissa fall, nämligen för sådan försäkring, som omfattar arbetare i rörelse, företag eller annan verksamhet, vari minst fem arbetare eller drivkraft om minst tre effektiva hästkrafter användas.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 11 juni 1918 utfärdat en ny förordning angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, vilken förordning trätt i stället för kungörelsen i samma ämne av den 2 oktober 1908. Uppbörd av avgifter för fiskarförsäkringen sker genom postsparbanken. Utbetalning av ersättning skall åter numera verkställas av riks försäkringsanstalten.

Då numera uppbörd av avgifter enligt 1901 års olycksfallsersättningslag och 1908 års kungörelse om fiskarförsäkringen som regel icke vidare torde ifrågakomma samt förvaltningen av de enligt 1916 års lag och nyssnämnda 1918 års förordning fonderade medel ej åligger postsparbanken, utgöras postsparbankens åligganden i förevarande hänseende huvudsakligen av följande:

1) utbetalningar enligt 1901 års lag och 1908 års kungörelse om fiskarförsäkringen samt 1909 års förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring,

2) viss uppbörd enligt 1916 års lag samt uppbörd enligt 1918 års förordning om fiskarförsäkringen,

3) bestyr med förvaltningen av de jämlikt 1901 års lag och 1908 års kungörelse fonderade medel.

Vad åter beträffar stadganden avseende postverkets arbete för riks-försäkringsanstalten innehåller 1918 års förordning om fiskarförsäkring bestämmelser i nämnt avseende.

Enligt kungörelse den 31 december 1918 utbetalas pensioner eller understöd enligt pensionsförsäkringslagen den 30 juni 1913, vare sig de grunda sig å obligatorisk eller å frivillig försäkring, vid vederbörande postanstalt genom postsparbankens förmedling.

Till postverket och postsparbanken utgå för deras bestyr för riks försäkringsanstalten ersättning från i riksstaten för nämnda ändamå-uppförda förslagsanslag, högst, å respektive 11,700 kronor samt 39,300 kronor.

För bestyret med utbetalning av pensioner och understöd i anledning av 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring utgår ersättning till postsparbanken från ett förslagsanslag å 168,000 kronor enligt följande grunder, nämligen med dels 100 kronor för biträde med den frivilliga pensionsförsäkringens genomförande och dels 7 öre för varje utbetalning, avseende den obligatoriska pensionsförsäkringen.

Till postverket utgår för dess bestyr med pensionsutbetalningar i anledning av folkpensioneringslagen ersättning från ett förslagsanslag, högst, å 60,500 kronor.

För utförande inom postsparbanken av de göromål, som föranledas av bankens här ovan angivna åligganden, finnes en särskild avdelning, den s. k. försäkringsavdelningen, vars personal jämlikt brev den 31 december 1917 och den 31 december 1918 utgöres av följande på förordnande anställda befattningshavare.

1 auktarie, tillika avdelningsföreståndare och föredragande av de till avdelningen hörande ärenden,
 1 bokhållare samt
 2 kvinnliga skrivbiträden.

Dessa befattningshavare åtnjuta följande arvoden för år räknat:

aktuarien 5,150 kronor, därav 3,150 kronor skola anses motsvara lön och 450 kronor ortstillägg, samt därutöver ett arvode som avdelningsföreståndare och föredragande av de till hans avdelning hörande ärenden av 600 kronor,

bokhållaren 2,875 kronor, därav 1,875 kronor skola anses motsvara lön och 375 kronor ortstillägg, samt

vartdera av de två kvinnliga skrivbiträdena 1,925 kronor, därav 1,275 kronor skola anses motsvara lön och 225 kronor ortstillägg;

dock att från den del av berörda arvoden, som motsvarar lön, skall avdragas ett mot pensionsavgift svarande belopp, nämligen för aktuarien 150 kronor, för bokhållaren 60 kronor och för vartdera av de kvinnliga skrivbiträdena 50 kronor, allt för år räknat.

Utöver ovannämnda befattningshavare anlitas jämlikt förenämnda brev av den 31 december 1917 erforderligt antal extra eller tillfälliga biträden. Den mera tillfälliga arbetskraften har i regel utgjorts av 2 å 3 kvinnliga biträden och 1 vaktmästare.

För verkställande av ovan omförmälda postsparbanken åvilande göromål med pensionsutbetalningar finnes likaledes inom banken anordnad en särskild avdelning — pensionsavdelningen. Inom densamma bestrides jämlikt bemyndigande i brev den 31 december 1918 tjänstgöringen av följande på förordnande anställda tjänstemän, nämligen:

1 förste aktuarie (tillika avdelningsföreståndare),
 2 revisorer,
 3 bokhållare,
 2 kontorsskrivare och
 1 vaktmästare.

Därjämte anlitas inom avdelningen 18 kvinnliga extra biträden och 1 extra vaktmästare, varjämte under år 1920 använts timavlönade biträden med en sammanlagd tjänstgöring under året av 43,112 timmar, vilket kan anses motsvara ungefär 21 biträden med full dagstjänstgöring. Under år 1920 kan sammanlagda antalet tjänstemän sålunda beräknas hava utgjort 49.

Enligt bestämmelser i ovannämnda brev åtnjuta nedanstående befattningshavare följande arvoden:

förste aktuarien 5,950 kronor för år, varav 3,700 skola anses motsvara lön och 450 kronor ortstillägg, varjämte ett personligt lönetillägg av 500 kronor utgår till nuvarande förste aktuarien;

vardera revisorn 5,150 kronor för år, varav 3,150 kronor skola anses motsvara lön och 450 kronor ortstillägg;

en var av bokhållarna 2,875 kronor för år, varav 1,875 kronor skola anses motsvara lön och 375 kronor ortstillägg;

vardera kontorsskrivaren 2,305 kronor för år, varav 1,425 kronor skola anses motsvara lön, 225 kronor ortstillägg och 180 kronor arvode för förmanskap;

vaktmästaren 1,900 kronor för år, varav 1,250 kronor skola anses motsvara lön och 350 kronor ortstillägg.

Från den del av berörda arvoden, som motsvarar lön, skall avdragas ett mot pensionsavgift svarande belopp, nämligen för förste aktuarien 200 kronor, för vardera revisorn 150 kronor, för en var av bokhållarna ävensom för vardera kontorsskrivaren 60 kronor samt för vaktmästaren 50 kronor, allt för år räknat.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle riks försäkringsanstalten med ingången av år 1922 själv övertaga samtliga de bestyr, postsparbanken utför för anstaltens räkning och postsparbankens försäkringsavdelning med utgången av innevarande år indragas. Alla av riks försäkringsanstalten tillerkända ersättningar skulle sålunda direkt utbetalas av anstalten medelst postanvisningar och försäkringsavgifterna uttagas genom postförskott i de fall, de icke av arbetsgivarna insändas medelst postremissväxel. Genom omläggningen ifråga skulle statsverket göra en besparing å omkring 56,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att den nuvarande pensionsavdelningen inom postsparbanken skulle överflyttas till postverket, inom vilket avdelningens arbete skulle fördelas mellan den centrala myndigheten och postkontoren. Postsparbanken skulle från och med nästkommande år allenast omhänderhava bestyret med mottagande av de vid postanstalterna för den frivilliga pensionsförsäkringen inbetalda premierna och inleverera dessa till pensionsstyrelsen. Genom vissa föreslagna förändringar i det nu omständiga revisionsarbetet med pensionsutbetalningarna, i fråga om sättet för fastställandet av kommunernas bidrag i pensionskostnaderna samt förenklingar i övrigt har arbetet inom pensionsavdelningen ansetts kunna tillfredsställande utföras av elva tjänstemän, varigenom beräknas uppkomma en minskning av 38 arbetskrafter (timavlönad extra personal medräknad). Den årliga vinst, som enligt i propositionen angivna beräkningar genom omläggningen skulle uppstå för statsverket, har uppskattats till 175,000 kronor.

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förevarande, av postsparbankssakkunniga förordade förslag har utskottet funnit de av Kungl. Maj:t ifrågasatta omläggningarna av arbetet såväl i avseende å in- och utbetalningar av livräntor och andra ersättningar från riks försäkringsanstal-

Utskottets
yttrande.

ten som med pensionsutbetalningar ändamålsenliga och praktiska. På grund härav och i betraktande av den betydande kostnadsbesparing omläggningarna ifråga medföra för statsverket, har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att riksdagen må anvisa på extra stat för år 1922

a) för ersättning till postverket för dess bestyr med pensionsutbetalningar m. m. ett förslagsanslag å 143,500 kronor,

b) för ersättning till postsparbanken för dess bestyr med den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen ett förslagsanslag å 300 kronor.

Stockholm den 22 april 1921.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, A. C. Lindblad, Ollas A. Ericsson, H. F. Lamm, J. Nilsson i Skottlandshus, H. M. Bäckström, J. L. Widell, O. U. B. Olsson, C. G. Ekman, O. Bergqvist och C. I. Asplund samt

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund, J. Jönsson i Revinge, O. H:son Waldén, P. Nilsson i Bonarp, C. R. Jansson i Falun, S. Bengtsson i Norup, P. B. Nilsson i Landeryd, L. J. Carlsson-Frosterud, S. E. J. Lübeck, W. Bäckström och K. A. Westman.